

LULEÅ
KOMMUN

BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

PLAN

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

LULEÅ KOMMUN

**Plan mot kränkande behandling och diskriminering
2022-2023**

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Plan	2022/307	2022-09-21	1 läsår
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Verksamhetscontroller	2022-09-21	Barn- och utbildningsnämnd	Barn- och utbildningsförvaltning

Innehåll

Plan mot kränkande behandling och diskriminering 2022-2023	0
Vad är detta för plan?	3
Definitioner	3
Rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd	4
Nulägesbeskrivning	4
Anmälda händelser i Stella under läsåret 2021/2022	4
Mönster i anmälda händelser	7
Utreda anmälda händelser och vidta åtgärder vid kränkningar	8
Resultat från Skolinspektionens skolenkät	11
Hur ser mönstret ut över tid?	13
Hur ser det ut i andra kommuner?	14
Resultat från LUPP-enkäten	15
Verksamheternas arbete med förebyggande åtgärder	18
Analys	20
Uppföljning av föregående plan	21
Åtgärder som planerades för läsåret 2021-2022	21
Huvudmannens åtgärder för läsåret 2022/2023	23
Planens revidering; tidplan och ansvarig	23

Vad är detta för plan?

Detta är en plan för de aktiva åtgärderna som huvudmannen Luleå kommun planerar under läsåret 2022-2023 för att motverka kränkningar och diskriminering. Den avser skolorna förskola, grundskola och gymnasieskola som Barn och utbildningsnämnden ansvarar för. Planens omfattning bygger på 6 kapitlet 6-8 och 10 § i Skollagen.

I Luleå kommun har vi nolltolerans mot kränkande behandling och diskriminering.

Planen omfattar:

- beskrivning av rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd
- en nulägesbeskrivning av det vi vet om förekomsten av kränkningar, trakasserier och diskriminering händelser under läsåret 2021/2022
- en sammanfattande beskrivning av verksamheternas arbete med aktiva åtgärder
- en redogörelse för hur huvudmannen genomfört de åtgärder som planerades i föregående års plan
- åtgärder för läsåret 2022/2023

Definitioner

Kränkning är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt.

Diskriminering innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha sin grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Trakasserier: ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder,

Sexuella trakasserier: ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet

Rutin för akuta situationer- anmälan, utredning och åtgärd

Arbetet ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt.

1. **Uppmärksamma och anmäla händelse:** När en personal/medarbetare får kännedom om kränkning och hanterat situationen så gör hen en anmälan om händelsen i systemet Stella. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan hen gör anmälan. När en anmälan är gjord skapar systemet ett meddelande om att en anmälan är gjord till rektor och huvudman (områdeschef, verksamhetschef, skolchef samt ordförande i nämnden).
2. **Utreda anmälan om kränkning:** Meddelandet om en anmäld kränkning är en signal om att det är dags att starta en utredning av den enskilda händelsen och ta fram en handlingsplan i syfte att förebygga att det händer igen. I Luleå kommun har huvudmannen delegerat utredning och att vidta åtgärder till rektorer. Rektor tar, i utredningen, ställning till om det har skett kränkande behandling i skollagens mening eller inte.
3. **Åtgärda och efterkontrollera:** På delegation av huvudmannen vidtar rektor nödvändiga åtgärder för händelsen. Rektor efterkontrollerar också åtgärderna efter den enskilda händelsen för att se om den hade effekt för det enskilda barnet.
4. **Agerande på delegation** återrapporteras enligt de gällande rutiner i delegationsordningen.

Nulägesbeskrivning

Det finns i huvudsak tre källor som i år (2022) kan ge oss en statistisk översiktsbild av situationen kring kränkningar och diskriminering i Luleå kommuns skolor: statistik från systemet Stella, resultatet från Skolinspektionens skolenkät, samt resultatet från LUPP-undersökningen. Nedan redovisas dessa.

Anmälda händelser i Stella under läsåret 2021/2022

När en personal/medarbetare får kännedom om kränkning och hanterat situationen ska hen, som ovan nämnts, göra en anmälan om händelsen i systemet Stella. Personalen ska inte göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan hen gör anmälan. Det är, precis som tidigare år, fortsatt olika i hur hög grad skolorna anmäler kränkningar i det förvaltningsövergripande systemet Stella, vilket gör att statistik från systemet ska tolkas med försiktighet. Anledningen till att alla händelser inte hamnar i systemet är många: allt från att elever inte berättar för någon vuxen, till att rapporteringen faller mellan stolarna då dokumentationen oftast inte kan utföras i stunden. Några skolor lyfter att administration och utredning tar tid mycket tid i anspråk och stjälar fokus från det förebyggande arbetet mot kränkningar.

Flertalet skolor beskriver dock, liksom under tidigare läsår, att de arbetat med att revidera enhetens rutiner och fortsatt att implementera de förvaltningsövergripande rutinerna för anmälning av kränkningar via systemet Stella. En rektor kommenterar:

"Att det finns anmälningar i Stella behöver inte i sig vara något negativt utan tvärtom ett tecken på att rutinerna faktiskt fungerar och att eleverna vill och vågar vara delaktiga i att få en bättre studiemiljö."

Nedan följer en beskrivning och analys av det som framkommer i statistiken i Stella.

Stella fördjupad statistik - Verksamhet

Diagram - Antal händelser

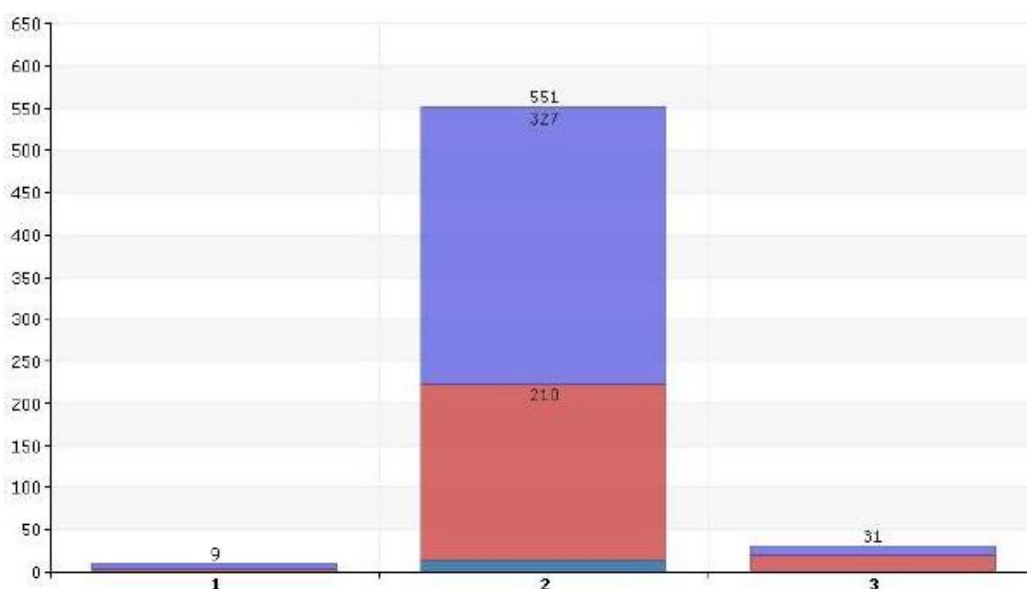

Diagram - Stapelförklaring

1 Förskola 2 Grundskola 3 Gymnasium

Diagram - Färgförklaring

■ Andra ej valda rubriker ■ Kvinna
■ Man ■ (Ej angivet)

Figur 1. Anmälda händelser per skolform, läsåret 2021-2022

Läsåret 2021/2022 anmäldes totalt 591 händelser i Stella. För läsåret 2020/2021 var antalet anmälda händelser 705 och för läsåret innan var det 768 stycken. Trenden är alltså ett minskat antal anmälda kränkningar. Det är dock svårt att bedöma om minskningen beror på en faktisk minskning av kränkningar eller om antalet kränkningar som leder till anmälan i systemet Stella har minskat.

Det är stora skillnader på hur många händelser som anmäls sett till skolform.

Grundskolan har i särklass flest anmälda kränkningar (totalt 551 st) och även i proportion till antalet elever per verksamhet/skolform är grundskolans anmälningsgrad långt över både förskolans och gymnasiet. Det är stora skillnader på vilken grundskola man går i om händelser anmäls. Statistiken i Stella är uppdelad per rektor och antalet anmälningar varierar från en händelse till som mest 46 händelser. Förskolan och gymnasiet har en mer jämn fördelning av anmälningar per rektor.

Förskolan anmälde totalt 9 händelser. Många förskolor menar att rutinerna är bra och att Stella fungerar som ett bra stöd i arbetet när man väl använder systemet. Det lägre antalet anmälda händelser än förra läsåret (24 händelser under 2020/2021) kan, liksom för grundskolan, tolkas som ett resultat av förskolornas aktiva arbete för att förebygga kränkningar. Det kan även tolkas som ett resultat av en lägre anmälningsgrad av faktiska händelser. Det har funnits funderingar kring vad kränkningar är och hur de ska definieras, särskilt när det gäller yngre barn. Vid en utbildningsinsats för rektorer om juridik kring kränkningar under ht 2021 framkom att för att något ska definieras som en kränkning (som därmed ska utredas och dokumenteras, inte endast åtgärdas) så måste det "stå klart för den som utsätter någon för sådan kränkande behandling att han eller hon kränker personen i fråga" (Prop. 2005/06:38 s. 137). Detta är ofta inte fallet med yngre barn, som inte alltid förstår konsekvenserna av sina handlingar. Den spridda kunskapen om definitionen kan vara en del i förklaringen i varför antalet anmälningar inom förskolans verksamhet har sjunkit sedan föregående år. Någon förskola påpekar dock i sin kvalitetsrapport också att (det låga) "antalet anmälda kränkningar visar att pedagogerna behöver mer kompetens för att upptäcka och anmäla dem. Få anmälda kränkningar, behöver inte betyda att det inte förekommit fler."

Grundskolan anmälde totalt 551 händelser, vilket är en minskning sedan föregående år (då 715 händelser anmäldes). En av anledningarna kring att antalet anmälda händelser har minskat kan vara att grundskolan har utvecklat och fördjupat arbetet kring pedagogiskt planerad utevistelse, då man vet sedan tidigare år att många kränkningar sker just på raster. Genom att ha en pedagogisk planering även av rastverksamheten kan vissa kränkningar undvikas. Antalet anmälda händelser per ansvarig rektor varierar stort. Grundskolan skriver i sin kvalitetsrapport för 2020/2021 att den samlade bilden är att flertalet skolor fortsatt arbeta med att implementera de förvaltningsövergripande rutinerna för anmälning av kränkningar via Stella. Några skolor lyfter att dokumentations- och utredningsarbete kan ta mycket tid i anspråk, vilket ibland ses som onödigt. Man lyfter även att skolor har en bredvid-dokumentation som förvaras inlåst, och att denna dokumentation omhändertar själva utredningen samt uppföljningen, då man upplever att det finns brister i systemet Stella som gör att systemet inte stöder hela processen¹. Grundskolornas kvalitetsrapport poängterar vidare att det är tydligt att den statistik som genereras ur Stella fortsatt behöver användas varsamt vid jämförelser mellan skolor. Oavsett om skolorna i önskad grad använder Stella eller inte så framgår dock tydligt från skolornas

¹ Under läsåret har verksamhetscontroller utrett och kartlagt systemets brister och genomfört förbättringar där så är möjligt. Mer om detta under rubriken "uppföljning av föregående plan"

kvalitetsrapporter att det finns och pågår ett aktivt arbete för att förebygga och omhänderta kränkningar.

Gymnasieskolans anmälningar i systemet Stella var 31 stycken för läsåret 2021/2022, vilket ligger i nivå med förra läsårets antal anmälda ärenden (29 ärenden för 2020/2021). Gymnasiet skriver i sin kvalitetsrapport för 2020/2021 att det kan förekomma fler kränkningar än de som anmälts till Stella, av flera anledningar. En del elever vill inte berätta för skolpersonal om kränkningar och det kan förekomma kränkningar i skolmiljöer där vuxna inte finns lika frekvent som i grundskolan, ex under raster/håltimmar/i elevutrymmen. Vidare konstaterar man att alla händelser som skulle kunna vara en kränkning inte anmäls i Stella. En rektor skriver "incidenter har förekommit, men kunnat lösas av lärare utan vidare insatser". I kvalitetsrapporten konstateras att det egentligen är att föregå den utredning som ska dokumenteras, men att man anser att det inte är rimligt att tynga skolpersonal med alltför omfattande krav på dokumentation. Användning och analys av data från Stella är dock en obligatorisk del i gymnasieskolans nya gemensamma mall för likabehandlingsplan, vilken ska användas från ht 2020. Genom att använda systemet Stella även i "enkla" fall kan rektor få syn på mönster som ger underlag för främjade och förebyggande likabehandlingsarbete.

Om händelser anmäls i det system som är avsett så får huvudmannen i form av områdeschefer, verksamhetschefer, skolchef och nämndsordförande information. En konsekvens av att det fortfarande finns parallella system för anmälan är att rapporteringen från rektor till huvudmannen inte sker som avsett.

En betydande del av de klagomål som kommer in till huvudmannen är kategoriserade som kränkande behandling. Uppföljning av rutinen kring kränkningar är därför prioriterad i förvaltningens arbete med internkontroll under 2022.

Mönster i anmälda händelser

Mönstren i de anmälda händelserna överensstämmer med tidigare års mönster: Skolorna anmäler fler händelser där pojkar både utsatt och blivit utsatta. På förskolan och grundskolan är det framför allt händelser med fysiskt våld som anmäls. Pojkar både utsätter och är mer utsatta för fysiskt våld än flickor. På gymnasiet är verbala trakasserier det vanligaste.

Flest händelser inrapporterades i september för att sedan stegvis avta under höstterminen. Den i särklass vanligaste platsen där anmälda händelser har skett är under rast/fri lek/ lektionsfri tid (i förskolan inomhus och i grundskolan utomhus), förutom för gymnasiet. I gymnasiet är kränkningar lika vanliga på lektionstid som på lektionsfri tid inomhus. I majoriteten av de anmälda händelserna i för- och grundskolan har vuxna funnits närvarande. På gymnasiet anmäls fler händelser där vuxna inte varit närvarande, än händelser där vuxna varit närvarande. Detta har ändrats sedan föregående år och kan vara ett utslag av att rektorer generellt har prioriterat att göra skolans likabehandlingsarbete (och ansvar) mer känt bland eleverna.

Utreda anmälda händelser och vidta åtgärder vid kränkningar

I Luleå kommun har huvudmannen delegerat utredning och vidtagande av åtgärder till rektorer. I utredningen ska rektor ta ställning till om det har skett kränkande behandling i skollagens mening eller inte.² Även för de händelser som anmälts så dokumenteras inte alltid utredningar eller vidtagna åtgärder i det beslutade systemet fullt ut utan rektorerna har andra sätt att dokumentera. Det gör att föreliggande sammanställning inte är komplett.

Den vanligaste åtgärden som används i grund- och gymnasieskolan är samtal/möten med barn/elever/vårdnadshavare/personal. Förskolan, som i år endast har nio anmälningar i systemet, använder sig av olika åtgärder i de nio olika fallen. Grundskolan använder sig i olika utsträckning av alla 18 kategorier av åtgärder, medan gymnasiet, som har en betydligt lägre andel anmälda händelser rapporterar att de använder samtal i samtliga fall.

² Punkt 1.13, Delegationsordning, ärendenummer: 2020/515–1.3.2.4

Stella fördjupad statistik - Åtgärd

Diagram - Antal händelser

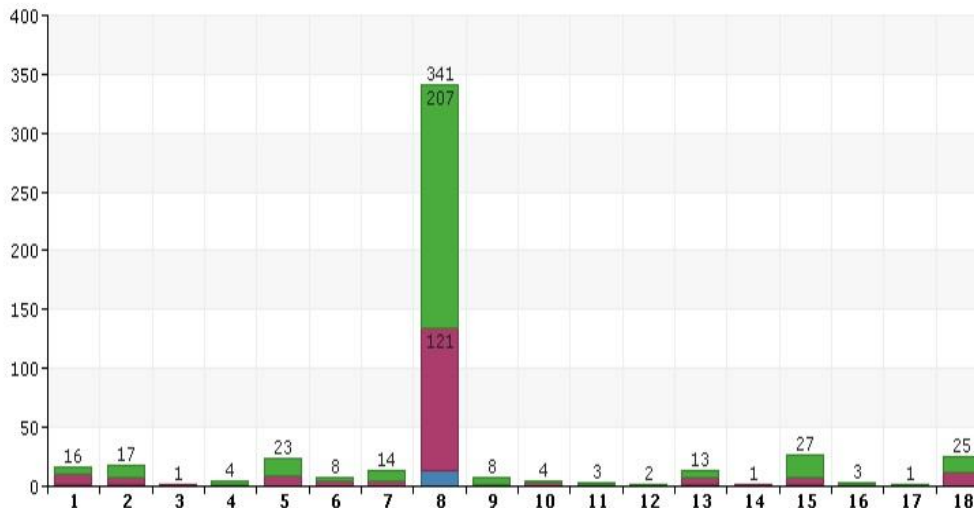

Diagram - Stapelförklaring

1 Disciplinära åtgärder	7 Resursperson	13 Stöd av lokala elevhälsan
2 Gruppstärkande aktiviteter	8 Samtal/möten med barn/elever/vårdnadshavare/personal	14 Utreda behov av stöd
3 Kompetensutveckling för personal och barn/elever	9 Samtal/möten med den i personalen som utsatt barnet/eleven	15 Ökad vuxennärvaro vid fri lek/schemafri tid
4 Kvalitetssäkra värdegrundsarbete	10 Samverkan med socialförvaltningen	16 Översyn organisation/miljö/lokaler
5 Observationer vid olika tillfällen	11 Stöd av Centrala elevhälsan	17 Översyn rutiner/regler
6 Omorganisation i och av grupper	12 Stöd av externa aktörer	18 Övriga åtgärder

Diagram - Färgförklaring

Andra ej valda rubriker	Flicka
Pojke	(Ej angivet)

Figur 2 Vidtagna åtgärder, grundskolan, läsåret 2021-2022

Ett steg i rutinen för anmälan, utredning och åtgärd är *”Åtgärda och efterkontrollera: På delegation av huvudmannen vidtar rektor nödvändiga åtgärder för händelsen. Rektor efterkontrollerar också åtgärderna efter den enskilda händelsen för att se om den hade effekt för det enskilda barnet.”*

I slutet av läsåret 2021/2022 fanns 22 händelser i kategorin ”under utredning”, 106 händelser under ”ej åtgärdad”. 107 händelser var avslutade och 356 händelser efterkontrollerade. Det fanns alltså sammanlagt 128 händelser som inte var avslutade i systemet, men vid en stickprovskontroll ses att flera av de ej avslutade ärendena i realiteten både är dokumenterade och avslutade. Rätt rutor i systemet har bara inte bockats i. Målet är att alla ärenden ska vara efterkontrollerade och avslutade vid läsårets slut. För att uppnå detta behöver ytterligare förbättringar göras i systemet så att det blir mer användarvänligt. Rutiner kring avslut och efterkontroll behöver även fortsatt förtydligas för rektor.

Redovisa händelser, utredningar och vidtagna åtgärder

Förvaltningens kansli ska redovisa anmälda kränkningar till barn- och utbildningsnämnden och göra en analys av anmälda kränkningar årligen. Senaste redovisningen gjordes i september 2021 i samband med beslut om huvudmannens plan mot kränkningar. Sammanställningen och analysen för läsåret 2021/2022 inkluderas i föreliggande huvudmannens plan mot kränkningar.

Resultat från Skolinspektionens skolenkät

Skolenkäten är en del av Skolinspektionens arbete med att granska landets skolor. Enkäten används för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och den pedagogiska personalen och är ett av flera underlag inför bedömningen av skolan.

De som fått svara på Skolenkäten är elever i grundskolans årskurs 5 och 8 samt år 2 på gymnasiet, pedagogisk personal i grund- och gymnasieskolan och föräldrar/vårdnadshavare till elever i förskoleklass, grundskolan samt grundsärskolan. Skolenkäten genomförs sedan 2021 en gång per år. Varje enkätomgång omfattar hälften av landets skolor. Alla skolor i landet deltar i enkäten under en rullande tvåårsperiod. Under 2022 deltog Luleå kommuns årskurs 5, 8 samt gymnasiets åk 2. Svarefrekvensen var hög: 86% för åk 5, 77% för åk 8 samt 81% för gymnasiets åk 2. Totalt innebär det att 1766 elever har besvarat enkäten (635 elever i åk 5, 577 elever i åk 8 samt 554 elever i gymnasiets åk 2).

Enkäten innehåller en stor mängd frågor och resultaten kan läsas i sin helhet på Skolinspektionens hemsida. Nedan följer resultatet av ett urval av frågor, riktade till eleverna, som har bäring på kränkningar, trakasserier och diskriminering. Resultaten nedan gäller Luleå kommuns skolor (där kommunen är huvudman). Elevsvar i kategorin "vet inte" är undantagna nedan.

Tycker du att lärarna behandlar alla elever lika oavsett om de är flickor, pojkar eller har annan könsidentitet?

	Helt och hållet eller till stor del	Till viss del	Inte alls	Medelvärde flickor	Medelvärde pojkar
Grundskolan åk 5	69%	14%	9%	7,4	6,9
Grundskolan åk 8	58%	22%	13%	5,3	4,4
Gymnasieskola år 2	72%	17%	5%	6,8	7,2

Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan?

	Mycket eller ganska bra	Ganska eller mycket dåligt	Medelvärde flickor	Medelvärde pojkar
Grundskolan åk 5	80%	12%	6,9	7,3
Grundskolan åk 8	81%	15%	5,5	7,2
Gymnasieskola år 2	93%	5%	7,3	8,1

Känner du dig rädd för andra elever i skolan?

	Sällan eller aldrig	Ibland, ofta eller alltid	Medelvärde flickor	Medelvärde pojkar
Grundskolan åk 5	88%	11%	8,5	9,0
Grundskolan åk 8	85%	14%	6,1	9,2
Gymnasieskola år 2	88%	10%	8,7	9,2

Känner du dig trygg i skolan?

	Helt och hållet eller till stor del	Till viss del	Inte alls	Medelvärde flickor	Medelvärde pojkar
Grundskolan åk 5	83%	12%	3%	7,1	8,5
Grundskolan åk 8	81%	14%	4%	5,9	7,9
Gymnasieskola år 2	89%	9%	1%	7,5	8,8

Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?

	Helt och hållet eller till stor del	Till viss del	Inte alls	Medelvärde flickor	Medelvärde pojkar
Grundskolan åk 5	73%	13%	5%	7,0	7,5
Grundskolan åk 8	61%	22%	10%	4,7	5,4
Gymnasieskola år 2	63%	20%	7%	6,0	7,1

Av resultaten ovan kan konstateras att majoriteten av eleverna i Luleå kommuns skolor känner sig trygga, tycker att elever i skolan behandlar varandra bra och känner sig sällan eller aldrig rädda för andra elever. Det är dock ungefär var tionde elev som ibland, ofta eller alltid är rädd för andra elever. 3% av eleverna i åk 5, 4% av eleverna i åk 8 och 1% av eleverna i år 2 på gymnasiet har svarat att de inte alls är trygga i skolan. I reella tal innebär det att totalt 45 elever svarat så. Ytterligare 200 elever (12% av åk 5, 14% av åk 8 samt 9% av år 2 på gymnasiet) har svarat att de endast till viss del känner sig trygga i skolan. Mellan 5 och 10 % av eleverna litar inte alls på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad. Ungefär lika många tycker inte alls att lärarna behandlar alla elever lika oavsett om de är flickor, pojkar eller har annan könsidentitet.

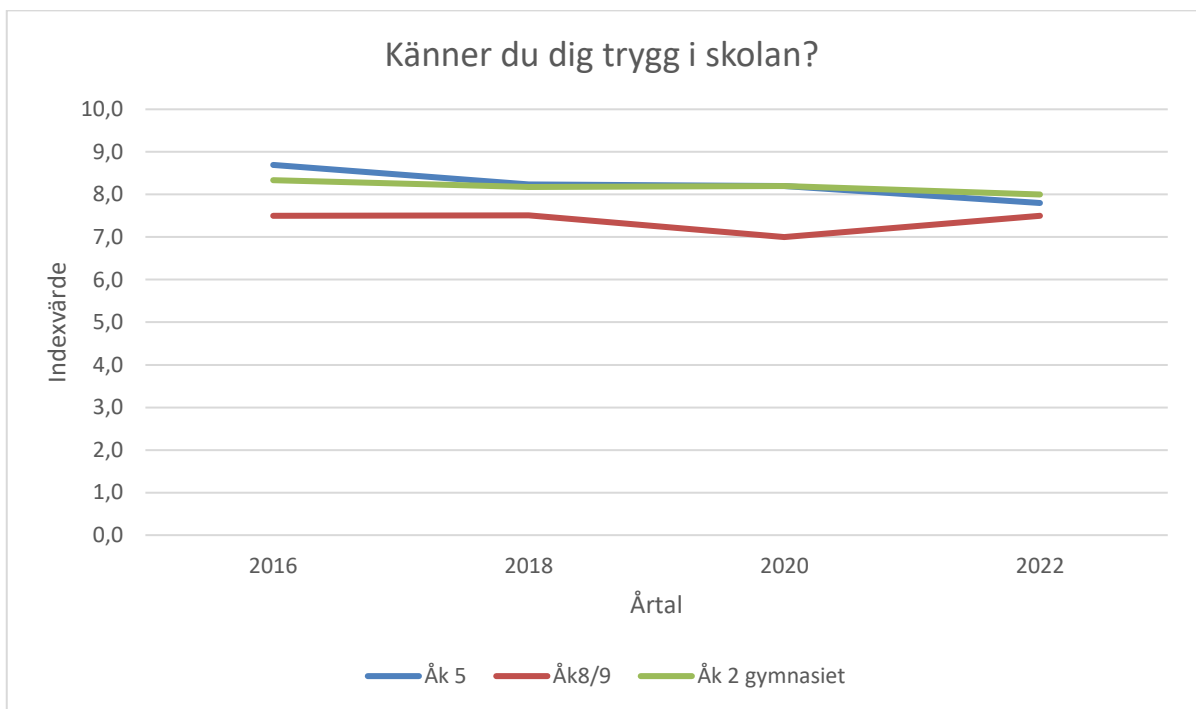
Flickor skattar lägre än pojkar på alla frågor utom frågan om ifall lärarna behandlar alla lika oavsett kön eller könstillhörighet. Skillnaderna är störst i åk 8, men återfinns i varierande utsträckning på alla stadier. Detta är ett mönster i resultatet av hela skolenkäten, inte endast kring frågorna som rör trygghet och skolans förmåga att hindra kränkningar.

Det kan konstateras att skolornas aktiva arbete sannolikt ger effekt, men att det fortfarande finns mycket kvar att göra.

Hur ser mönstret ut över tid?

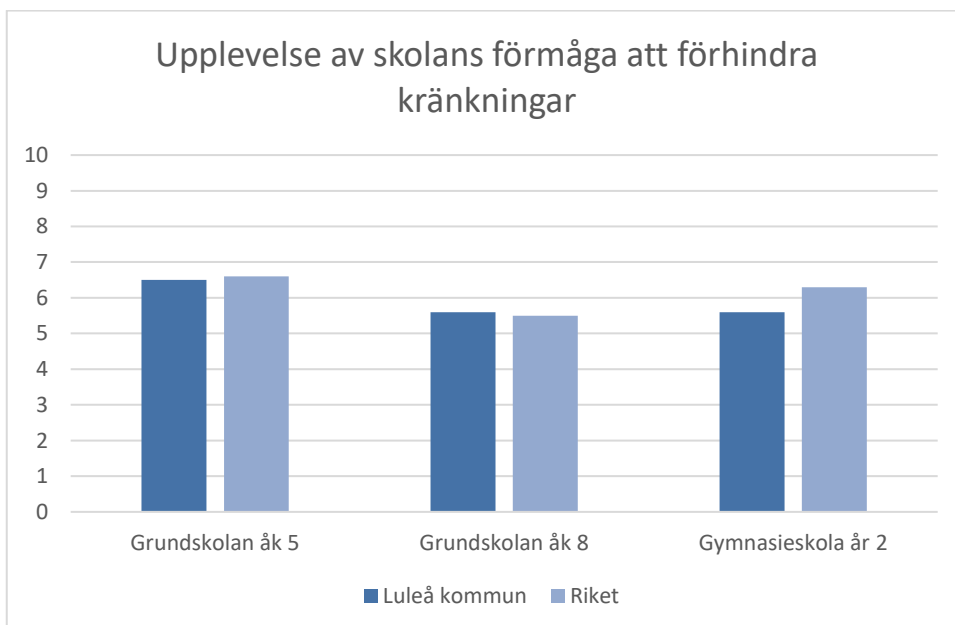
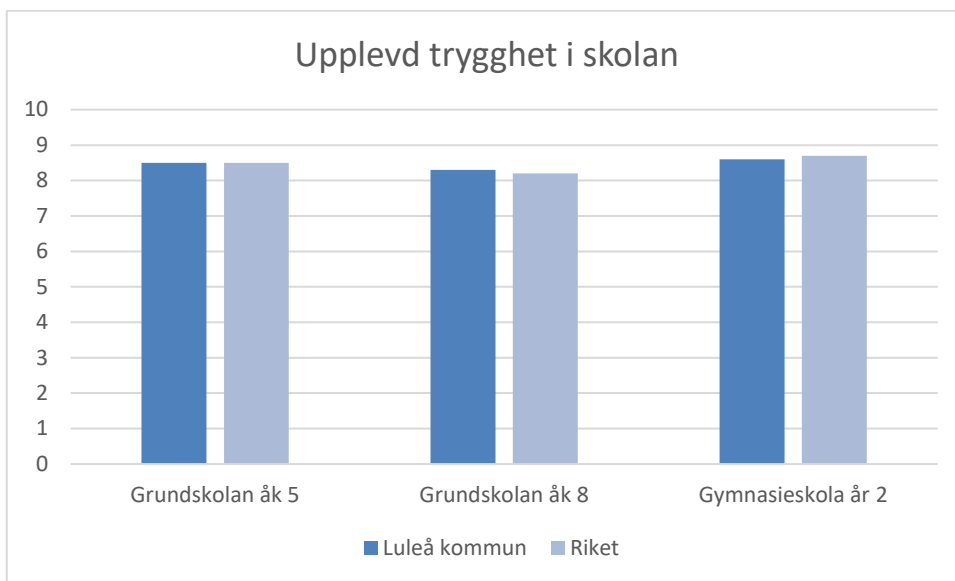
Flera av frågorna i Skolinspektionens enkät har ändrats från år till år. Resultatet av dessa frågor går inte att rakt av jämföra över tid. Frågan om upplevd trygghet i skolan har dock sett likadan ut över tid. I nedanstående diagram ses utveckling över tid kring elevernas upplevda trygghet i skolan i Luleå kommun i olika årskurser. Indexvärdet (som är ett beräknat medelvärde av alla svar på frågan) är relativt jämn över tid för åk 8/9 och svagt nedåtgående för åk 5 och gymnasiets åk 2 i de fyra mätpunkter som finns tillgängliga i statistiken (2016-2022).

Hur ser det ut i andra kommuner?

Vid en jämförelse av de beräknade medelvärdena för riket som helhet, kontra Luleå kommuns medelvärden (kring frågorna om upplevd trygghet samt frågor om skolans förmåga att förhindra kränkningar) kan man se att Luleå kommun presterar ganska genomsnittligt i frågan om att åstadkomma trygghet och motverka kränkningar. Det är dock viktigt att reflektera över vilken relevans en sådan jämförelse har, när målet är att alla elever ska vara trygga i skolan, oavsett hur det ser ut i andra kommuner.

Resultat från LUPP-enkäten

Ungdomsenkäten LUPP (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken) är ett verktyg för kommuner och regioner som vill få större kunskap om hur unga har det, hur de mår och vad de tycker om att leva på sin bostadsort. Enkäten genomförs vart fjärde år i årskurs 8 och år 2 på gymnasiet. Frågorna handlar bland annat om skola, fritid, inflytande och demokrati, trygghet, hälsa och framtid. LUPP-enkäten är framtagen av Myndigheten för Ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) men genomförs av Luleå kommun. Den senaste enkäten i Luleå kommun genomfördes under hösten 2021. Svarsfrekvensen var hög; 85 procent i årskurs 8 och 64 procent i gymnasiet. En sammanställning av de totala resultaten kan läsas på Luleå kommuns hemsida. Här nedan följer resultatet av ett urval av frågor som har bäring på kränkningar, trakasserier och diskriminering. Resultaten nedan gäller Luleå kommuns skolor där kommunen är huvudman.

Svar av typen "jag vet inte" redovisas ej i tabellerna.

Jag trivs med stämningen i min skola

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	72,6 %	20,8%	4,5%
Gymnasiet åk 2	79 %	16,6%	2,2%

Mobbning förekommer i min skola

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	15,5%	28,4%	20,8%
Gymnasiet åk 2	3,4%	20,6%	25,7%

Rasism förekommer i min skola

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	13,4%	25,9%	26,3%
Gymnasiet åk 2	5%	19,3%	27,2%

Sexuella trakasserier förekommer i min skola

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	8,9%	17%	34,9%
Gymnasiet åk 2	3,4%	14,1%	30,3%

Min skola agerar om en elev mobbar en annan elev

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	41,1%	20,2%	11,2%
Gymnasiet åk 2	28,9%	13%	4,9%

Elever och lärare bemöter varandra med respekt i min skola

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	59,1%	29,6%	5,2%
Gymnasiet åk 2	76,8%	12,9%	3%

Min skola agerar om en lärare kränker en elev

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	38,3%	12,8%	14,1%
Gymnasiet åk 2	34,3%	9,9%	6,6%

Våld förekommer i min skola

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	17%	31,7%	25,4%
Gymnasiet åk 2	3,4%	12,2%	36,4%

Mina lärare behandlar killar och tjejer lika

	Stämmer helt eller till stor del	Stämmer till viss del	Stämmer inte alls
Grundskolan åk 8	57,3%	18,2%	12,5%
Gymnasiet åk 2	63,6%	15,4%	5,3%

Resultaten ovan visar att drygt fyra av tio elever i åk 8 (15,5%+28,4%) anser att det helt, delvis eller till viss del förekommer mobbning i deras skola. Två av tio anser att det inte alls finns mobbning på skolan, medan övriga svarat att de inte vet. På gymnasiet svarar ungefär en fjärdedel av eleverna att det helt, delvis eller till viss del förekommer mobbning, medan ungefär lika många svarar att det inte stämmer alls. Övriga har svarat att de inte vet.

Resultaten visar även, precis som Skolinspektionen skolenkät, att mer än var tionde elev i åk 8 upplever att det saknas handlingskraft från skolans sida när elever blir mobbade av andra elever eller om en lärare kränker en elev. Omkring fyra av tio elever upplever dock att skolan agerar. På gymnasiet upplever drygt fyra av tio elever att skolan agerar om en elev mobbar en annan elev, medan en av tjugo inte tycker att det stämmer.

Fyra av tio elever i grundskolan uppger att rasism förekommer på skolan, medan en fjärdedel av eleverna säger att det inte förekommer alls. På gymnasiet anser en knapp fjärdedel att det förekommer rasism i skolan, medan lite drygt en fjärdedel anser att det inte förekommer alls.

Även när det gäller sexuella trakasserier finns det elever som upplever att det förekommer i både åk 8 och i gymnasiet, medan något fler elever upplever att det inte förekommer.

LUPP-enkäten har följts upp med elev- och politikerdialoger för att ge en fördjupad bild av vad elever har upplevt, som lett till svaren i enkäten. Av dialogerna framkommer bland annat att de sexuella trakasserierna på vissa håll är så utbredda att det påverkar elevernas vardag på olika sätt: allt från val av vilka kläder man tar på sig, till att man inte vågar gå själv i korridorer, undviker matsalen och är orolig för att vara i omklädningsrum utifall att man skulle bli filmad. Elever som beskriver detta upplever att skolan agerar undvikande och bortförklarande och att personalens åtgärder inte är tillräckliga för att få trakasserierna att upphöra. Vidare menar eleverna att mer värdegrundsarbete behövs, högre kunskaper hos lärarna samt mer vuxennärvaro i korridorerna. Eleverna efterfrågar även att sexualundervisningen kvalitetssäkras, så att den inte utgår från gamla normer.

Den samlade bilden utifrån Lupp-undersökningen blir, precis som från Skolenkäten, att skolornas aktiva och förebyggande arbete sannolikt ger effekt, då majoriteten av eleverna upplever att stämningen är bra och att man bemöter varandra med respekt, men att det fortfarande finns mycket kvar att göra då många elever fortfarande upplever att det finns mobbning, rasism och sexuella trakasserier i skolmiljön.

Verksamheternas arbete med förebyggande åtgärder

Av förskolornas och skolornas rapportering framgår att enheterna arbetar aktivt för att förebygga kränkningar och diskriminering. Man gör det i hög utsträckning på ett systematiskt sätt där man kartlägger och analyserar risker och riskområden i verksamheten, dokumenterar, genomför åtgärder och följer upp dessa. Man reflekterar kring hur rutiner och dokumentation används, och hur man bäst hanterar akuta situationer och följer upp effekter av sitt arbete. Nedan följer exempel på förebyggande åtgärder som vidtas inom respektive skolform:

Förskolan:

- Ge barnen konkreta verktyg för att lösa konflikter på olika vis: visar hur man kan fråga om att delta i lek, hur man kan visa både verbalt och med kroppsspråk om man inte vill något etc
- Närvarande vuxna i och nära barnens lekar både ute och inne
- Barnråd där barnen tex är med och påverkar avdelningens regler
- Pedagogers egen kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte

Grundskolan:

- Rastverksamheten: utbud av pedagogiskt planerade aktiviteter, utökat rastmaterial, ökad bemanning
- Ökad vuxennärvaro i omklädningsrum, elevers kapprum, vid förflyttningar och övergångar
- Värdegrundarbete
- Utveckling av elevers sociala kompetens; tex kamratskap, relationsfrämjande aktiviteter, konflikthanteringsförmåga, nätetik, språkbruk
- Elevhälsoarbete i klasser där behov identifieras
- Fadderverksamhet
- Kompetensutvecklingsinsatser, som tex: stärka lektionsstruktur och ledarskap i klassrummet, normer och genus, tillgängliga lärmiljöer, kooperativt lärande samt Specialpedagogiska skolmyndighetens utbildningar kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Hälsöfrämjande aktiviteter: rörelsesatsningar, individstärkande aktiviteter
- Extern samverkan med socialförvaltningen, polisen, Friends, Specialpedagogiska skolmyndigheten, kyrkan
- Elevers delaktighet i olika forum: elevråd, klassråd etc där trivselregler formas tillsammans med eleverna

Gymnasieskolan

- Den goda skolstarten, med tex kamratskapsövningar
- Vuxennärvaro och goda relationer, fokus på att elever ska känna tillit till skolpersonalen
- Samverkan med elevhälsa, med bland annat aktiviteter på klasstiden

- Fokus på klassrumsklimat: Exempelvis samtal om vikten av att bemöta alla med respekt, allas rätt att vara den man är. Trygghetsskapande genom arbete med basgrupper. Lärarnas ledarskap som fokusområde.
- Värdegrundsarbete; samtal om normer och värden i undervisningen

Analys

Utifrån resultaten från skolenkäten och LUPP-enkäten kan man dra slutsatsen att majoriteten av kommunens elever är trygga i skolmiljön, men det är ändå påtagligt att kränkningar, trakasserier och diskriminering förekommer på Luleå kommuns skolor. Vid en jämförelse av statistik mellan LUPP, Skolenkäten och Stella framkommer att det sannolikt finns ett mörkertal i anmälningsstatistiken till Stella. Detta kan tolkas som att dokumentationsbördan upplevs som betungande för flera enheter, men även som att alla kränkningar och trakasserier inte kommer till personalens kännedom. Skolorna arbetar aktivt med både förebyggande arbete och utredande och uppföljande arbete i många fall när kränkningar och diskriminering har kommit till skolans kännedom. Eleverna upplever dock inte alltid att skolan agerar. Drygt var tionde elev känner sig ibland, ofta eller alltid rädd för andra elever i skolan. Mellan 1% och 4% av eleverna känner sig inte alls trygga i skolan. Eleverna uppger att både mobbning, rasism och sexuella trakasserier förekommer. Trygghetsindex för Luleå kommuns skolor är enligt en genomgång av Skolinpektionens skolenkäter åren 2016-2022 relativt jämn över tid.

Barn- och utbildningsnämnden har varit tydliga med att det råder nolltolerans mot kränkningar och diskriminering på Luleå kommuns skolor, och enligt skollagen ska det bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Om ett barn eller en elev ändå blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten måste huvudmannen vidta åtgärder för att få kränkningarna att upphöra och förhindra nya kränkningar. I Luleå kommun har huvudmannen delegerat utredning och att vidta åtgärder till rektor. Fortsatta dialoger behöver föras med rektorerna kring hur man kan nå längre i det förebyggande och uppföljande arbetet.

Uppföljning av föregående plan

Åtgärder som planerades för läsåret 2021-2022

- Tydliggöra roller och ansvarsfördelning i huvudmannens arbete mot kränkande behandling och diskriminering.

Ansvarig: Skolchef med stöd från utvecklingsledare och verksamhetscontroller

Uppföljning: Roller och ansvarsfördelning i arbetet mot kränkande behandling har lyfts och diskuterats vid olika möten med rektorsteamet. Utbildningar har också getts inom området, se nedanstående punkt.

- Fortsätta arbetet med att utvärdera nuvarande digitala system och föreslå en hållbar digital systemlösning för anmälan och dokumentation av utredningar och åtgärder. Genomföra dialoger med ett urval rektorer i de olika skolformerna som en del av utvärderingen av nuvarande digitala system. Beslut om att behålla/förändra Stella alternativt påbörja upphandling av nytt system ska ske innan läsårets slut.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

Uppföljning: Verksamhetscontroller har genomfört dialog med två rektorer vardera för förskolan, grundskolan och gymnasiet. Dialogerna visar att arbetet med både aktiva åtgärder (förebyggande och främjande) och åtgärdande insatser är omfattande i samtliga verksamheter. Det finns behov av att kommunicera ut till både nämnd och elever/vårdnadshavare hur arbetet ser ut.

Dialogerna visar vidare att de stora skillnader i antalet anmälningar i Stella sett till skolenhet delvis beror på varierande följsamhet till rutiner och system och delvis på olika mängd förekommande fall av kränkningar och diskriminering.

En slutsats från dialogerna är att det främst är det komplexa och omfattande uppdrag som lagstiftningarna ålägger huvudmannen att ansvara för som är den stora utmaningen för verksamheterna, inte systemet Stella i sig. Systemet behöver dock självklart fungera så enkelt som möjligt för att fokus ska kunna läggas på aktivt arbete mot kränkningar och diskriminering. Dialogerna har visat på ett antal möjliga förbättringsåtgärder i systemet, och majoriteten av dessa har kunnat göras i samarbete med systemförvaltaren. Ytterligare förslag om förbättringsåtgärder kan skickas till verksamhetscontroller. Förslag tas emot löpande, då arbetet med att anpassa systemet så mycket som möjligt till användarnas behov fortlöper kontinuerligt.

Utifrån utredningens slutsats att det i första hand är det omfattande uppdraget rörande såväl utredning, dokumentation och åtgärder som är den stora utmaningen för enheterna, inte systemet Stella i sig, så har man dock konstaterat att systemet får vara kvar tills vidare. Ett byte av system förändrar inte kravet om utredning och dokumentation vid varje kränkning.

- Erbjud kompetenshöjande insats/er kring rutiner för rapportering samt aktiva åtgärder (förebyggande och främjande arbete) mot kränkningar och diskriminering till förskolan, grundskolan och gymnasiet.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

Uppföljning: Barn- och utbildningsförvaltningens kansli har under året utvecklat en utbildningsmodul för rektorer, som kommer att ges löpande framöver. I utbildningsmodulen finns ett särskilt pass som rör roller och ansvarsfördelning i arbetet samt hur systemet Stella fungerar och ska användas för anmälan och utredning.

En särskild utbildning om lagstiftningen kring kränkningar och diskriminering har även getts till rektorer, chefer och utvecklingsledare inom Barn- och utbildningsförvaltningen under ht 2021.

Vid dialogerna med rektorer har framkommit att ytterligare utbildningar önskas, med fokus på arbetet med aktiva åtgärder; vad är det som faktiskt fungerar mot kränkande behandling och diskriminering. Önsknings har även framförts kring ytterligare utbildning kring lagstiftningens definition av kränkningar och diskriminering; bland annat en önskan om att få arbeta i workshops med verkliga och fiktiva case. Utbildningsinsatserna behöver nå ut till både pedagoger, rektorer, samt ibland till skolhandläggare och annan personal.

- Kommunicera ut i varje skola/enhet att nolltolerans mot kränkande behandling gäller på kommunens skolor.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

Vid varje utbildningsinsats som nämnts ovan, samt vid möten i rektorsteam och vid uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet med verksamheterna har nolltoleransen mot kränkande behandling och vikten av ett aktivt och förebyggande arbete betonats.

Huvudmannens åtgärder för läsåret 2022/2023

Utifrån en behovsinventering i verksamheten, ta fram ett upplägg för att kunna erbjuda kompetenshöjande insatser med fokus på arbetet med aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering. Målgrupp: pedagoger och rektorer, samt eventuellt skolhandläggare och annan personal.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

Fortsatt erbjudan av kansliets utbildningsmodul för nya rektorer, där roller och ansvarsfördelning i arbetet mot kränkande behandling och diskriminering tas upp, samt information ges om såväl lagstiftning som om hur systemet Stella fungerar och ska användas.

Ansvarig: Barn- och utbildningsförvaltningens kansli

Fortsatt utvecklingsarbete kring systemet Stella: informera verksamheterna om att förbättringsförslag skickas till verksamhetscontroller, som undersöker vilka förslag som går att genomföra och i förekommande fall beställer ändringen av systemägaren.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och utvecklingsledare

För samtliga punkter ovan ska uppföljning göras i samband med uppdatering av ny huvudmannaplan mot kränkande behandling och diskriminering om inget annat anges.

Planens revidering; tidplan och ansvarig

Huvudmannens plan mot diskriminering och kränkande behandling och rutin för anmälan, utredning och beslut vid kränkningar följs upp årligen och ny plan med åtgärder beslutas av barn- och utbildningsnämnden. Kontaktperson för planen är verksamhetscontroller vid förvaltningen.